13/10/2019

ΔΗΜΗΤΡΙΑ: Η Θεσσαλονίκη τιμά τον Πόντο

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Θεσσαλονίκης

Τον Ποντιακό Ελληνισμό τιμά στα φετινά «Δημήτρια» ο Ι.Ν. Αγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης με αφορμή τη συμπλήρωση εκατό χρόνων από τη γενοκτονία των Ποντίων.

Τα Δημήτρια, δηλαδή οι εκδηλώσεις, προς τιμήν του αγίου, διαρκούν κάθε χρόνο περίπου τρεις εβδομάδες, ενώ παράλληλα την ίδια περίοδο φιλοξενείται στην πόλη κάποια περίπυστη εικόνα της Παναγίας. Η εορτή του αγίου, άλλωστε, για τους Βορειοελλαδίτες δεν είναι απλώς μια περίλαμπρη ημέρα κατά την οποία η Μακεδονία «φοράει τα καλά της», αλλά η ημέρα που τιμάται ο προστάτης τους, ο άγιος στον οποίο εναποθέτουν τον καημό, τα προβλήματα, την ελπίδα τους. Γι’ αυτό και στις πηγές αποκαλείται μεγαλομάρτυς, φιλόπολις, σωσίπολις και μυροβλύτης. Φέτος, οι εκδηλώσεις αρχίζουν στις 14 Οκτωβρίου με την υποδοχή της θαυματουργής εικόνας της Παναγίας Σουμελάς. «Το ιερό εικόνισμα θα κομίσει στην πόλη μας ο Μητροπολίτης Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας κ. Παντελεήμων με αφορμή τη συμπλήρωση εκατό χρόνων από τη γενοκτονία των Ποντίων», αναφέρει στην «Ορθόδοξη Αλήθεια» και στον Μάκη Αδαμόπουλο, ο προϊστάμενος του Ι.Ν. Αγ. Δημητρίου, Αρχιμανδρίτης Δαμασκηνός Πέτικας, ενώ προσθέτει με έμφαση ότι «θεωρήσαμε σωστό να αφιερώσουμε όλες τις λατρευτικές εκδηλώσεις του Αγίου Δημητρίου στον Ποντιακό Ελληνισμό, αποτίοντας τιμή και σεβασμό προς τους απανταχού Ποντίους. Άλλωστε, η Παναγία Σουμελά αποτελεί για αυτούς ένα από τα ιερότερα κειμήλια γι’ αυτό και την ονομάζουμε ”Παναγία του Πόντου, Παναγία των Ελλήνων, Παναγία Σουμελά”».

Ο π. Δαμασκηνός σημειώνει ότι «η επίσημη υποδοχή θα πραγματοποιηθεί στις 5 το απόγευμα σε ένα, πραγματικά, άκρως συμβολικό σημείο της πόλης, στην πλατεία Αγίας Σοφίας. Ακριβώς εκεί όπου βρίσκεται το μνημείο του Ποντιακού Ελληνισμού και, στη συνέχεια, με λιτανευτική πομπή θα κατευθυνθούμε προς τον Ι.Ν. του Αγίου Δημητρίου για να αναπέμψουμε την Δοξολογία».

Κάνει γνωστό, ακόμη, ότι «ο ναός προς διευκόλυνση των πιστών θα είναι ανοιχτός καθημερινά από τις 6 το πρωί έως τη 1 τη νύχτα και θα τελείται κάθε πρωί Όρθρος και Θεία Λειτουργία και κάθε απόγευμα η ακολουθία της Μεγάλης Εβδομάδας του Αγίου Δημητρίου κατά την αρχαία εκκλησιαστική παράδοση», ενώ συμπληρώνει πως «στις 23 Οκτωβρίου με πρωτοβουλία του ιδρύματος “Παναγία Σουμελά” θα υποδεχτούμε δύο ακόμη σημαντικά κειμήλια του Πόντου, τις ιερές εικόνες του Αγίου Γεωργίου Περιστερεώτα, από τη Μητρόπολη Εδέσσης και του Αγίου Ιωάννη Βαζελώνος από τη Μητρόπολη Κοζάνης».

Άξιο αναφοράς είναι, εξάλλου, ότι στις 19, 20 Οκτωβρίου και 2 Νοεμβρίου θα πραγματοποιηθούν στον προαύλιο χώρο του ναού καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, στις οποίες θα συμμετάσχουν πολλοί και αξιόλογοι παραδοσιακοί σύλλογοι, ενώ στις 27 Οκτωβρίου θα τελεσθεί αρχιερατική Θεία Λειτουργία και μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως των ψυχών των θυμάτων της Γενοκτονίας.

Ο π. Δαμασκηνός μοιράζεται μαζί μας ότι «η Παναγία Σουμελά, με βάση το αρχείο του ναού, είχε φιλοξενηθεί και το έτος 1989, ενώ η πρώτη εικόνα που είχε φιλοξενηθεί στον ναό ήταν το Άξιόν Εστι από το Πρωτάτο το 1985.

Φέτος, ειδικότερα, οι ακολουθίες θα επεκταθούν έως τις 3 Νοεμβρίου, όταν θα αναχωρήσει η εικόνα της Παναγίας Σουμελά και θα λάβει χώρα η τελετή καθαγιασμού του μύρου. Το μύρο καθαγιάζεται σε κολυμπήθρα ακριβώς δίπλα στο μύρο που αναδύεται από τα ιερά λείψανα του αγίου. Αυτή η ημέρα είναι και η μοναδική που ανοίγει η λάρνακα του Αγίου από τον Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης, ενώ ο αριθμός των προσκυνητών, από την Ελλάδα και το εξωτερικό, ξεπερνά τις είκοσι χιλιάδες. Γι’ αυτόν τον λόγο και δεν είναι εφικτό να παραμείνει η λάρνακα ανοιχτή για πολλή ώρα. Ωστόσο, αρκετοί ιερείς διανέμουν το μύρο στους πιστούς εντός και εκτός του ναού».

Η ΕΙΚΟΝΑ

Σήμερα, στην εικόνα της Θεοτόκου διακρίνονται τα διαγράμματα της Θεοτόκου και του μικρού Ιησού. Αυτά τονίζονται εντονότερα από την ασημένια και χρυσωμένη θήκη που τα περιβάλλει με εικόνες, επιγραφές και πολύτιμες πέτρες, που ανάγεται στο 1700, με στέμμα ανεξάρτητο από την εικόνα. Οι διαστάσεις της είναι: ύψος 0,40 – πλάτος 0,32 – πάχος 0,055 και του στέμματος: ύψος 0,12 – πλάτος 0,32 και πάχος το ίδιο. Υπάρχουν επάνω τυπωμένες πλάγια τέσσερις παραστάσεις των προφητών Δαβίδ, Μωυσή και Ααρών. Από πάνω κρατάνε το στέμμα δύο άγγελοι, ενώ στο υπόλοιπο μέρος της θήκης, δεξιά και αριστερά, υπάρχουν τυπωμένες διακοσμήσεις λουλουδιών.

Επάνω, υπάρχει τυπωμένη η επιγραφή «ΜΗΤΗΡ ΘΕΟΥ ΣΟΥΜΕΛΙΩΤΙΣΑ» και κάτω «ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΑΓΑΘΗ ΤΑΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΥ ΧΕΙΡΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΙΟΝ ΣΟΥ ΑΡΟΝ ΦΙΛΟΨΙΧΟΝ ΤΩΝ ΠΛΑΣΤΗΝ ΟΙΚΤΗΡΗ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΔΟΥΛΟΥΣ ΣΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗΣ Κ(ΑΙ) ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ ΜΙΧΑΛΙ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ 1700».

Η εικόνα και η επίχρυση αργυρή της θήκης, το «καμίσ’», το πουκάμισό της δηλαδή, έχουν περιβληθεί από ξύλινη θήκη, μέσα στην οποία έχουν τοποθετηθεί για μεγαλύτερη ασφάλεια.

Η εικόνα αυτή που κρυφά κατάφεραν να φέρουν οι Πόντιοι στην Ελλάδα, μαρτυρεί τους διωγμούς και το αδικοχαμένο αίμα χιλιάδων ανθρώπων που δεν είχαν τη δύναμη να φύγουν και να αφήσουν πίσω τις οικογένειες τους, τα σπίτια τους, την πίστη τους.

Οι εκκλησίες και τα μοναστήρια του Πόντου λεηλατήθηκαν και καταστράφηκαν από τη βάρβαρη και ασεβή συμπεριφορά των Νεότουρκων.

Το 1923 μοναχοί της ιεράς μονής Παναγίας Σουμελά στην Τραπεζούντα, σε μία προσπάθεια διάσωσης των ιστορικών κειμηλίων, έκρυψαν μέσα στο παρεκκλήσι της Αγίας Βαρβάρας την εικόνα της Παναγίας, το Ευαγγέλιο του Οσίου Χριστοφόρου και τον Σταυρό του αυτοκράτορα της Τραπεζούντας Μανουήλ Κομνηνού.

Το 1930 ο Τούρκος Πρωθυπουργός δέχτηκε να πάει μία αντιπροσωπεία και να παραλάβει τα ιερά κειμήλια που αποτελούν μέχρι και σήμερα σύμβολα ορθοδοξίας και ελληνισμού του Πόντου. Τότε ο μοναχός Αμβρόσιος Σουμελιώτης, προϊστάμενος στην εκκλησία του Αγίου Θεράποντα της Τούμπας στη Θεσσαλονίκη, πήγε στην Τραπεζούντα στις 14 Οκτωβρίου και λίγες μέρες μετά επέστρεψε όχι μόνο με τα ιερά κειμήλια, αλλά και με τον Πόντο, όπως είχε γράψει τότε ο Λεωνίδας Ιασωνίδης, Υπουργός Προνοίας της κυβέρνησης του Ελευθερίου Βενιζέλου: «Εν Ελλάδι υπήρχαν οι Πόντιοι, αλλά δεν υπήρχεν ο Πόντος. Με την εικόνα της Παναγίας Σουμελά ήλθε και ο Πόντος».

Στην αρχή φιλοξενήθηκαν στο Βυζαντινό Μουσείο της Αθήνας, ενώ το 1951 με τη θεμελίωση της Νέας Παναγίας Σουμελά στην Βέροια η καρδιά του Πόντου άρχισε πάλι να χτυπά. Η Εικόνα, ο Τίμιος Σταυρός και το Ευαγγέλιο μεταφέρθηκαν στο Βέρμιο, όπου φυλάσσονται μέχρι και σήμερα.

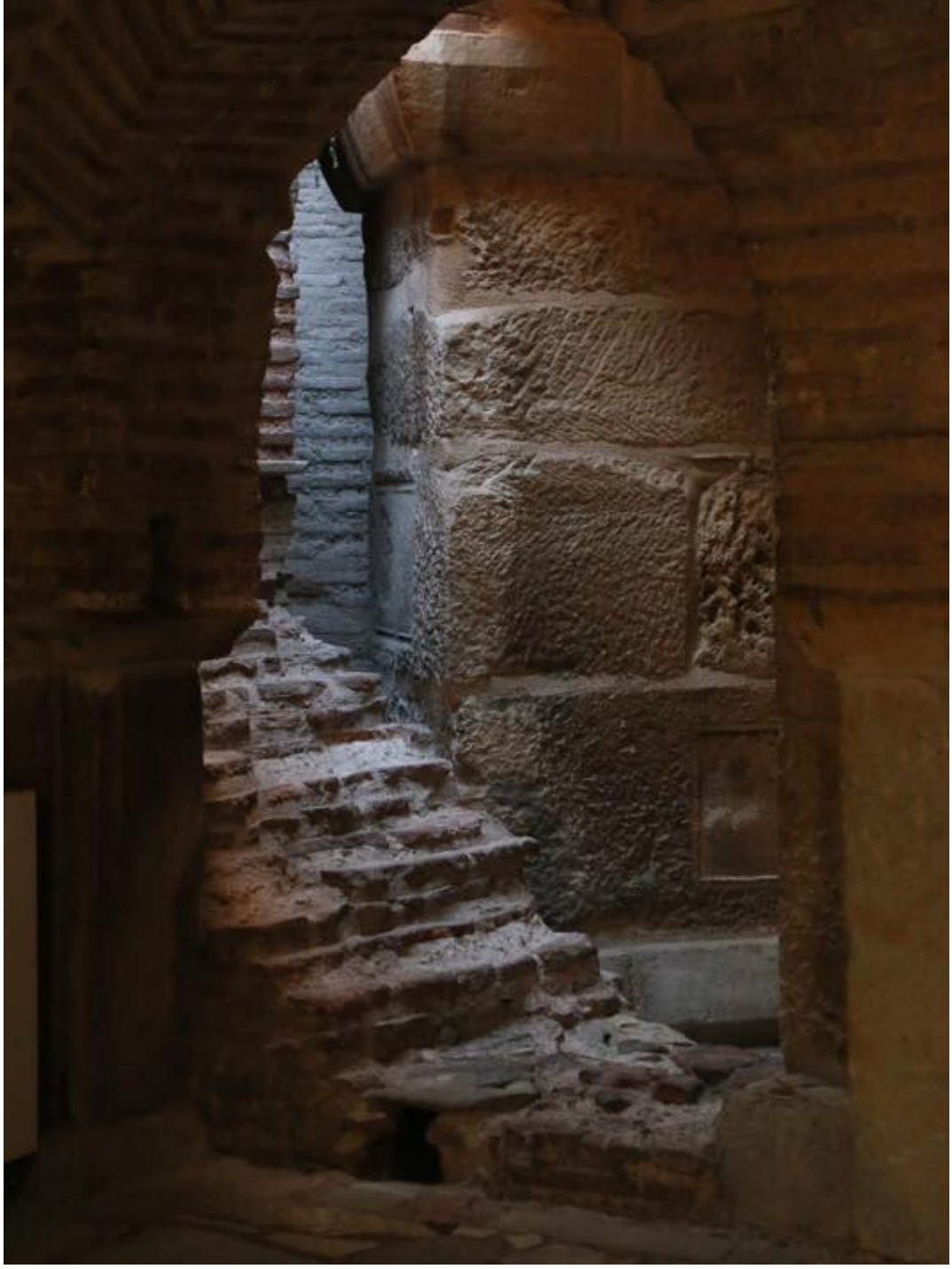

Φωτογραφίες: Ραφαήλ Γεωργιάδης